

Drs. J.W. Scheurwater, Oud-Vossemeer

Here, U hebt mij geschapen

*Want U hebt mijn nieren geschapen, mij in de schoot van mijn moeder geweven.
Ik loof U omdat ik ontzagwekkend wonderlijk gemaakt ben;
een wonder zijn Uw werken, mijn ziel weet dat zeer goed.
Mijn beenderen waren voor U niet verholen, toen ik in het verborgene gemaakt ben en geborduurd werd in het diepste van de aarde.
Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien – alles was in Uw boek beschreven –
De dagen dat het gevormd zou worden, toen er nog niets van bestond.
Daarom, hoe kostbaar zijn mij Uw gedachten, o God, hoe machtig groot is hun aantal.
Zou ik ze tellen? Het zijn er meer dan korrels zand; word ik wakker, dan ben ik nog steeds bij U. Psalm 139: 13-18*

U hebt mij geweven

Een wonderlijk lied van David, deze verzen uit psalm 139. Voorzichtig en helder tegelijkertijd verwoordt hij de al-werkzaamheid van God. God kent alle dingen, doordringt alle dingen en heeft alle dingen geschapen. Wanneer David de vraag stelt naar zijn oorsprong, komt hij tot dit wondermooie lied. David haalt zich het allereerste begin van zijn leven voor ogen en belijdt: elk moment van mijn leven, zelfs het begin, nee, juist het begin is in Uw hand. Uit Uw hand, dáár kom ik vandaan. Niet de natuur, maar God heeft het allereerste woord. David leert ons te belijden dat de natuur niet meer doet dan God dienen wanneer een vrouw op de natuurlijke manier een kind ontvangt. Gij immers, Heer, Gij zijt het door Wiens macht,

ik uit de buik weleer ben voortgebracht!
Aan moeders borst vertrouwd' ik op uw kracht van ganser harte.
Zij wierp mij reeds op U, in barenessmarte gans onbevreesd. 'k Mocht nauw'lijks 't licht aanschouwen of Gij, Gij zijt, o grond van mijn vertrouwen mijn God geweest. (Psalm 22:5 berijmd)

De Geest brengt ons hier door Davids lied Gods werk in de moederschoot in herinnering en Hij laat zien hoe de gelovige al vanaf de moederschoot met God verbonden is. Hier zien wij al iets van het feit dat God ons eerst heeft liefgehad. God heeft ons geweven op een verholen plaats, dat wil zeggen op een mysterieuze plaats, waar wij het niet kunnen zien en door-

Inhoud

Here, U hebt mij geschapen	145
Drs. J.W. Scheurwater	
Ontkerkelijkijng	146
Dr. H. Klink, Hoornaar	
Het belang van Kohlbrugges prediking voor onze tijd (VI)	149
T. van Es, Alblasserdam	
De aangifte, de afzwaaijer, de bommelding en... de schreeuw	150
Ds. L.P. Blom, Hulshorst	
In onbalans	151
Ds. L.J. Geluk, Rotterdam	
Vrede... Wat is dat eigenlijk???	152
E.B. Klink, Gorinchem	

Een woord van Dietrich Bonhoeffer

Hoe ouder de wereld wordt en hoe scherper de strijd tussen Christus en de antichrist ontbrandt, des te grondiger probeert de wereld zich nu van de christenen te ontdoen.

gronden. De moederschoot draagt een geheim met zich mee omdat het de plaats is waar God mijn leven heeft gevormd. En daar werkt God aan de kleinste dingen met dezelfde grondigheid als aan de grote, met liefde, aandacht en zorgvuldigheid. Weven is een zaak van de vingertoppen! God wil ons als een kunstwerk weven omdat wij naar Zijn beeld geschapen zijn.

U hebt mijn nieren geschapen

Gods scheppende werk heeft ons *nieren* gegeven. De nieren hebben tot taak om het menselijk lichaam te zuiveren en ze zijn in de bijbel uitdrukking van het geweten van de mens. Net zoals de nieren onmisbaar zijn voor het lichamelijke leven, zo is het geweten van een mens onmisbaar voor zijn geestelijke welzijn. Het geweten is een instantie tussen God en ons, waarin Gods Geest zijn zetel heeft. Door het geweten spreekt God tot de mens over goed en over kwaad en roept Hij de mens ter verantwoording. Het geweten weet van Gods goede wet, en daarom moet het niet het zwijgen opgelegd worden. In de bijbel wordt gesproken over de gewetens, die op de Jongste Dag geopend zullen worden en die voor of tegen de mensen zullen getuigen. Een goed gewe-

ten brengt rust en maakt sterk, een slecht geweten maakt onrustig. God heeft ons geschapen met een geweten opdat wij ons leven voor God open zouden leggen en ons aan Hem overgeven. Johannes zegt in één van zijn brieven: als ons hart (ons geweten) ons aanklaagt, God weet alles, Hij is meerder dan ons hart. God geeft ons in ons geweten een hulp om ons leven te leiden tot Zijn eer.

Zo staat Gods liefde aan het begin van de schepping van alle dingen en aan het begin van de schepping van de mens en goed is alles dat Hij gemaakt heeft. Als David opwaakt uit zijn overpeinzingen, dan roept Gods grootheid opnieuw nieuwe gedachten bij hem op: 'word ik wakker, dan ben ik nog steeds bij U' om U te loven en te danken. Nooit komt er een einde aan de gedachten over God.

Geloofd zij daarom God de Vader, Die hoogstpersoonlijk aan het begin van ons leven staat, zoals Hij ook staat aan het begin van de dagen van de schepping.

Geloofd zij God de Zoon, Die de moederschoot geheiligd heeft.

Geloofd zij God de Heilige Geest, Die ons leert belijden dat vanaf de moederschoot ons leven in Gods hand is.

Dr. H. Klink, Hoornaar

Ontkerkelijkheid

De ontkerkelijkheid neemt in Nederland toe. De laatste cijfers van het CBS daaromtrent zijn niet voor tweemaal uitleg vatbaar. In feite zijn ze dramatisch. En dat vooral voor de protestantse kerken, in het bijzonder voor de PKN. Het CBS constateert dat in de afgelopen twintig jaar het aantal leden gehalveerd is en verwacht dat in de komende vijftien jaar de PKN maar liefst twee derde van

het aantal leden zal verliezen. De reactie van de secretaris van de PKN luidt: het roer moet radicaal om: de kerk moet inzetten op missionair-zijn.

Het CBS en de PKN

De cijfers zijn dramatisch! Maar ze dekken de werkelijkheid. Wat daarbij opvalt en het meest verontrustend is, is dat er onder predikanten veelal weinig te merken valt van een *sense of urgency*: een besef dat de tijd dringt en dat de zaken zeer ernstig zijn. Tekenend is de reactie van de scriba van de PKN. Hij stelt dat "we in de kerk niet met statistieken rekenen, maar met de Geest." Hij bedoelt wellicht: als wij naar de toekomst kijken, laten we ons niet leiden door de statistieken en prognoses, die uitgaan van wat een bestaande trend. We rekenen met de Geest, die een verandering kan bewerken. Dat klinkt heel gelovig, maar ook wel erg goedkoop, zeker als de trend die het CBS signaleert er een is die zich in de afgelopen jaren, met steeds grotere snelheid doorzet. Wellicht bedoelde ds. Plaisier met zijn opmerking dat het in het kerkelijke leven niet gaat om het aantal, de kwantiteit, maar om de kwaliteit. Ook dit argument kan heel goedkoop zijn. Men kan zich zo heel gemakkelijk van de

Colofon

Ecclesia, voorheen 'Kerkblaadje', is een uitgave van de Stichting Vrienden van Dr. H.F. Kohlbrugge en verschijnt zaterdags om de veertien dagen.

Redactie: Drs. M. den Admirant, Ds. J.K. Vlasblom,

Mw G.M. van Ommen-Middelkoop

Eindredactie: Ds. L.J. Geluk en Dr. H. Klink

Vaste medewerkers:

Drs. J.G. Barnhoorn, Dhr. T. van Es, Dr. R. Fernhout,

Dr. M. Verduin en Ds. I.J. Wisse.

Redactieadres: Dorpsweg 11, 4223 NA Hoornaar,
tel. 0183-581321

Internet-adres: www.ecclesianet.nl

Abonnementsprijs: € 19,50 per jaar

Administratie: Baron Bentinckstraat 51, 7731 EK Ommen

tel. 0529 456729, Postbankrekeningnr. 88 71 47

Adm. Ecclesia/Kerkblaadje te Ommen of

Bankrekeningnr. 34.89.69.619 t.n.v.

St. Vrienden van Kohlbrugge te Ommen

Druk: drukkerij Ridderprint, Ridderkerk

problematiek afmaken en zichzelf indekken voordat de vraag aan de orde komt hoe het kómt dat de kerk steeds minder te betekenen heeft!

Toch zei de scriba van de PKN meer. Hij liet erop volgen: "het roer moet radicaal om." Wie dit leest, wrijft zich de ogen uit. Twee jaar na de implementatie van SoW stelt de scriba van de PKN dat het roer radicaal om moet. Je vraagt je af: radicaal om in de PKN? Waren de problemen die zich nu manifesteren, dan in de afgelopen decennia niet bekend? Had men daar in de totstandkoming van de PKN niet mee moeten rekenen? Is men argeloos geweest en dringt de ernst van de situatie nu pas echt door? En... als het roer radicaal om moet, wat is er dan mis met de PKN? Het is alsof er ergens een gebouw neergezet is en na twee jaar moet geconstateerd worden, dat het gebouw, gezien de weersgesteldheid niet voldoet en radicaal moet worden herbouwd.... Dan ga je je afvragen of het klimaat zo anders is geworden dan bij de bouw van het huis. Als dit niet het geval is, moet er een grondige constructiefout gemaakt zijn!

Missionair zijn?

Dr. Plaisier geeft ook aan in welke richting die radicale verandering moet gaan: we moeten weer missionair worden. Dat wil zeggen, wervend bezig zijn voor het Evangelie. Maar met welke boodschap?

De kerk heeft jarenlang gezworen bij missionair zijn en heeft daar van alles onder verstaan. In de jaren zestig was missionair zijn, betrokken zijn bij de problemen van de samenleving. Van je laten horen als er sprake is van armoede en onrecht in de wereld enz. En dat omwille van het Koninkrijk van God, met Jezus als groot voorbeeld. Wil hij een reprise daarvan? Of wil hij de PKN meer evangelicaal hebben? Of valt de campagne van zaterdag 3 september eronder, toen in de landelijke kranten de advertentie te lezen viel: 'In de kerk vieren we feest'? Zelfs een insider kan niet aan de indruk ontkomen dat de advertentie en het radiospotje over deze campagne, dat via internet op te vragen is, een bijna wanhopige poging is om nog een beetje 'over te komen' bij de moderne mens... Hetzelfde geldt van de 'missionaire' ideeën die op de website van de PKN elke week te vinden zijn.

Geeft de opmerking van ds. Plaisier niet aan dat de PKN in grote *verlegenheid* verkeert met het oog op de moderne tijd? Een verlegenheid die alles te maken heeft met het feit dat men geen werkelijke *boodschap* lijkt te hebben voor deze tijd!?

De PKN – een nieuw elan of een mislukking?

Ik maakte in de aanloop naar de fusie een paar jaar deel uit van de synode van de Nederlandse Hervormde Kerk.

Nog heel goed herinner ik me de stemming rondom SoW. Velen koesterden onuitgesproken de verwachting dat de fusie nieuw leven in de kerk zou blazen: een nieuw elan zou zichtbaar worden. Aan de gescheidenheid kwam een eind, men zou gezamenlijk naar buiten kunnen treden. Wat hun voor ogen stond was een kerk waarin iedereen zich thuis voelt, een kerk die warmte en geborgenheid uitstraalt en een open huis is voor iedereen.

Aan alle kanten blijkt dat het resultaat tegenvalt. Eén dezer dagen bereikte de classicale vergaderingen van de PKN officieel het bericht dat de synode besloot om de regionale dienstencentra van 9 terug te brengen tot 4. Deze ingrijpende maatregel was nodig, zo valt in de overweging bij het besluit te lezen, vanwege teruglopende financiën.

De fusie is dus geen redmiddel geweest. Ze werkte de ontkerkelijking eerder in de hand. De hoop op een nieuw elan was naïef en misplaatst, om verschillende redenen. Bijvoorbeeld deze: de Hervormde Kerk was tot op het bot verdeeld over de fusie. Een zeer groot deel van deze kerk was ofwel tegen elke vorm van SoW, of opteerde voor een *federatie* van kerken. Hetzelfde geldt voor de Gereformeerde Kerken. De tegenstand aan de hervormde kant voerde aan dat bij de fusie het eigen karakter van de Hervormde Kerk, als volkskerk, zou verdwijnen en het authentieke belijdende spreken van de kerk (voor zover dat er nog was) in het moeras van het pluriforme karakter van de kerk zou verdwijnen. De Nederlandse Hervormde Kerk was in de jaren zestig voor een belangrijk deel vervreemd van haar wortels en had haar authentiek christelijk gewaad voor een belangrijk deel verloren. Van een authentiek *actueel* christelijk spreken was nauwelijks sprake, noch ter rechter- noch ter linkerzijde. Veeleer deed men mee met de mode van de dag. De kerk kreeg meer en meer een pluriform karakter, maar ze bestond nog!

Haar bestaan werd vervolgens aan het SoW-proces opgeofferd en het pluriforme karakter van de kerk, waar velen zoveel moeite mee hadden, werd door de fusie van de kerken versterkt, ja bezegeld.

Bijna de helft van de classicale vergaderingen tekende protest aan of had grote vraagtekens bij de op handen zijnde fusie. Dat waren uitgerekend die vergaderingen waar het kerkelijke leven het grootst was en waar een scheuring dreigde. De synode besloot ondanks de breed gedragen bezwaren door te gaan met de fusie. De fusie had tot gevolg dat aan de hervormde kant een groot aantal gemeenten scheurden. Een nieuw kerkgenootschap werd opgericht. Nog ernstiger wellicht zijn de niet-zichtbare gevolgen. De PKN is voor velen niet de kerk waar ze vanouds bij hoorden. Men kan niet de liefde die

men had tot de eigen kerk – voorzover daar nog sprake van was – overbrengen op het grote geheel van een kerk, waar men niet om gevraagd heeft.

Wie na de fusie de classicale vergaderingen bezoekt, voelt aan: er is iets veranderd. Het gebrek aan betrokkenheid is veel groter geworden. De kerk is van karakter veranderd. Dat vergt een andere instelling... Er is iets van wat er nog was, weg aan het ebben... De kerk is van een volkskerk veranderd in een vrije kerk...

Geen theologie als antwoord op de secularisatie

Er is voor het mislukken van SoW nog een belangrijker reden: het proces bracht geen antwoord op de ontkerkelijking. Men mocht toch verwachten dat men zich tijdens het fusieproces zou bezinnen op de roeping van de kerk in een tijd van secularisatie, een kwestie die voor alle kerken speelde! Voordat men het schip te water liet, moest men toch weten of het zeewaardig was. Maar tijdens het fusieproces werd die vraag uit de weg gegaan.

Er was immers geen theologie voorhanden die daar de voorwaarde voor bood. Wat deed men? In plaats van de zorgen waarin de kerk in terecht gekomen was serieus onder ogen te zien nam men een voorschot op de toekomst. Was de fusie eenmaal een feit, dán, ja dán zou men zich buigen over de vraag naar het kerk-zijn nú.

In deze sfeer van een algeheel gebrek aan geestelijke oriëntatie nam men de historische beslissing SoW door te zetten. Vertrouwend op de 'Geest' en dat terwijl o.a. van hervormde kant in het *Hervormd Pleidooi* een andere weg gewezen werd, die de waarborg bood van behoud van de volkskerk en een weg wees om een unie van kerken aan te gaan, waarbinnen actueel beleden zou kunnen worden. Maar men besloot het schip van de kerk dat verankerd was in de Schrift en de historie los te maken en het buitengaats te laten gaan en dat terwijl de storm van de secularisatie woedde.

Een sense of urgency

Wat te doen in zo'n situatie?

Als ik mezelf deze vraag stel, kom ik terug op het begin van dit artikel, waar ik sprak over een *sense of urgency*. Die zou er moeten zijn, los van de PKN als zodanig, op zijn minst bij veel predikanten. Ze wordt in veel gevallen gemist.

In *Trouw* stond te lezen: "Predikanten hebben het druk in de gemeente. Met huwelijken en met begrafenissen, met kringen en voorbereiding van diensten. Maar gestudeerd wordt er niet of nauwelijks." Impliciet zat in deze opmerking het verwijt dat veel predikanten slechts *gemeentepredikanten* zijn, d.w.z. predikanten die hun werk trouw doen, maar die nauwelijks buiten de eigen

gemeente of de eigen kring kijken. Zij beseffen wel dat de kerk om hen heen afkalft, maar dát brengt hen niet in beweging. Wat kunnen ze meer doen dan de gemeente dienen en prediken wat ze altijd gepredikt hebben, met iets meer aandacht in liturgie en dergelijke voor moderne trends en voor de jeugd... Iedereen moet tenslotte zelf uitvinden wat het beste werkt. En de ene gemeente is nu eenmaal zo en de andere weer anders. En ondertussen schrijdt de secularisatie door en verandert Nederland meer en meer. Het land verloedert. Men hoeft maar te denken aan de optredens van Madonna in de ArenA van Amsterdam..., zonder bij mijn weten, enig protest van de PKN... En over vijftien jaar zijn er meer moslims dan protestanten in een land dat ooit een Protestantse Natie was, waarover dr. W. Aalders vijftien jaar geleden een boek schreef met de veelzeggende titel *De overlevingskansen van een Protestantse Natie!* Over een *sense of urgency* en over actueel belijden gesproken!

Een gebrek aan een sense of urgency!

Waarom wordt er geen noodkreet gehoord? Waarom zoekt men elkaar niet op, wrijft men zich de ogen uit en vraagt: waar zijn we belandt en wat is hier de reden van? Wat gaat er niet goed, wat hebben wij niet goed gedaan? Waaraan schort het? In een situatie van een grote geestelijke verlegenheid kwam in Engeland in 1830 John Henry Newman met enkele andere geestverwanten drie dagen bij elkaar om over klemmende vragen te spreken, om gezamenlijk te bidden en te zoeken naar een geestelijke oriëntatie.

Dit is meer dan nodig. Niet om direct tot actie over te gaan, maar om na te denken. Wat heeft in het verleden de kerkelijke leiding van de Hervormde Kerk gedaan toen ze de noodkreet van de *Open Brief*, het *Getuigenis* en het *Hervormd Pleidooi* veronachtzaamde? Waarom is er zo weinig gedaan aan studie, waarom zijn de predikanten ook aan orthodoxe kant zo weinig bestudeerd en bijna alleen gericht op de eigen gemeente? Waarom ging het voortbestaan van de kerk velen van hen zo weinig ter harte, in de cruciale jaren van SoW? Zulke vragen moeten aan de orde komen, om uit te stijgen boven de situatie van nu.

Want het gaat niet om het redden van de PKN, maar om het behoud van de christenheid in Nederland en Europa. Die kan alleen maar gelegen zijn in een hernieuwing en herijking van de *theologie!*, waarin de vragen van deze tijd werkelijk beantwoord worden! Lijken velen in de kerk misschien op de luie dienstknecht die niet woekerde met zijn talenten, maar ze in de grond legde en erop ging rusten. De traditie werd voor een deel bewaard. Jawel, maar niet vruchtbaar gemaakt.

Dat kon wel eens het manco zijn van SoW en het

manco van veel kerkelijk verantwoordelijken! Wie is er gedreven door een *sense of urgency*, zoals Paulus dat was in zijn tijd, zoals Luther en Calvijn dat waren, moedige belijders, zoals een Groen van Prinsterer en velen,

velen meer. Pas wanneer we dat zijn, is het gerechtvaardigd in geloof niet te leven bij statistieken, maar bij wat de Geest de *gemeente* (de getrouwen, de rest wellicht, zoals Jesaja daarover sprak) leert...

T. van Es, Alblasserdam

Het belang van Kohlbrugges prediking voor onze tijd (VI)

De heerlijkheid van Zijn gemeente hier op aarde

Wie uit het volbrachte werk van (de nu verhoogde) Christus heeft leren leven, probeert niet meer om zichzelf of anderen in het geloof op te bouwen met *uiterlijke* dingen of met (*vermeende*) kenmerken. Nee, dan gaat het over hetgeen wij in Hém hebben. Toch is de gelovige niet altijd op zijn plaats.

Kohlbrugge schrijft daarover eens heel ontdekkend aan zijn Delftse vriend H. van Heumen. Van Heumen was eensgeestes met Kohlbrugge maar hij liet zich door anderen soms wel verleiden om een geestelijk sfeertje te kweken, waar zijn vlees zich dan goed bij voelde, maar zijn ziel tekort kwam. Daar ontdekte Kohlbrugge hem op ondubbelzinnige wijze aan. Dát is niet de onderste weg gaan. Het ligt juist heel anders: "Wat hebt gij het goed gehad, geliefde vriend. Goed? In Arnhem? Ja, is het niet zo? Men is gewoon te zeggen: 'ik heb het goed gehad'. Wanneer? Als het vlees is gestreeld geworden, als men zijn Christusbeeldjes heeft bewierookt, als men elkanders naaktheid en vlekken heeft bekeken, als men de bedekselen der schande met vers linnen omzwaachteld kreeg, als ons onze hoogten niet zijn geaplaneerd¹ geworden, kort en goed, als de fraai en zo kunstig gotisch in elkaar en hemelhoog opgebouwde tempel **IK** of de Schotse kapel **IK** niet zo uit elkaar gerukt en in elkaar geworpen worden, dat binten en bouten er van kraken."²

De taal waarin Kohlbrugge dit schrijft, is niet meer de onze. Maar wat hij zeggen wil, is dat de gelovige niet op de uiterlijke omstandigheden moet letten, maar op de band die er met Christus is, op het volbrachte werk van Hem. Dan gaat het hier op aarde voor het oog misschien door diepe dalen en veel verdrukkingen heen, maar dan mogen en moeten wij verder zien, zien op Hem, Die ons zo uitnemend heeft liefgehad en nog steeds liefheeft.

Dat het Kohlbrugge hiermee ernst was, blijkt uit het volgende citaat: "Maar wat is de dood, hoe veelvormig hij ook is, tegen de Heere Jezus, Die spreekt: 'Ik was dood, en zie, Ik ben levend, vrees niet!' Waarom vreesde Johannes dan? Hij zag de Heere als de Zoon des mensen in Zijn heerlijkheid, hoe Hij Zich openbaart

tussen de gouden kandelaars, d.i.: in de gemeente. 'Hij heeft een lang kleed aan'. Daarin ziet Johannes: 'U bent mijn Hogepriester!' 'Zijn borst was omgord met een gouden gordel.' – U, Heere Christus, bent alzo mijn waarheid en mijn gerechtigheid! 'Hoofd en haar zijn wit, gelijk witte wol, als de sneeuw', – zo bent U mijn reinheid, mijn heiligheid, mijn eer, mijn kroon en mijn sie-raad! 'Zijn ogen zijn als een vuurvlam', – dan heeft Hij geweldig lief, tot in de hel toe; maar Hij ziet ook scherp, en is als een bliksemstraal tegen de vijanden van mijn ziel. 'Zijn voeten als fijn³ koper, dat in de oven gloeit.' Zijn hele weg, Zijn hele wandel is in de gemeente, – ach ja, Hij is eensdeels in gloed, zodat het wel waar is, dat Hij Zijn volk uitverkiest in de oven van de ellende; maar Zijn voeten zijn óók daarin; en Hij voert uit deze smeltkroes uit, zodat, hoe droevig ook al Zijn wegen zijn geweest en hoe verpletterend ook, het ten slotte toch met dankbare ogen en door dankbare tranen heen erkend wordt: 'Mijn Heere en mijn Heiland, hoe heerlijk heeft U mij geleid, hoe heerlijk zijn al Uw wegen; hoe heerlijk staan Uw voeten in de gloed van het lijden, en in de gloed van Uw liefde en trouw!'"⁴

Kohlbrugge wil zeggen: waar wij lijden, daar is Christus ook! Hij staat in het midden van Zijn gemeente. En tot Zijn gemeente zegt Hij: Ik sta met Mijn koperen benen te gloeien in de oven van deze wereld. U bent been van Mijn benen,⁵ u bent leden van Mijn lichaam. Die benen, dat bent u dus eigenlijk zelf. Want voor zover zij dit u aandoen, doen zij het Mij aan. Wie u aanraakt, raakt Gods oogappel aan. Christus was en is één met ons, één lichaam met ons. Hij ging voor ons de onderste weg. Was Christus niet onder ons als een, Die dient? Zouden wij daarom niet liever alle pretenties hebben afgelegd om Hem gelijkvormig te worden? Wij zijn door ongeloof afgeweken, daarom moeten wij door geloof (van Christus) weer teruggebracht worden. Het geloof is Gods gave, het is een genade van God, ons bewezen. Het geloof vertrouwt en gelooft God op Zijn Woord. De mens wordt op zijn plaats gezet, namelijk zeer diep

onder God, vanwege Diens majesteit. Tegelijkertijd wordt de afstand tussen God en de mens overbrugd en wordt God in de prediking zeer dichtbij gebracht vanwege Diens liefde in *Christus*, het vleesgeworden Woord. Wij missen de heerlijkheid Gods, maar de Here der heerlijkheid is afgedaald in onze lage staat en heeft ons opgevoerd tot in de hemel, de eeuwige heerlijkheid. Het paradijs is de plaats waar God Zijn genade heeft bewezen en de mens wandelde met God. Door de zondeval kwam hij buiten het paradijs en moest toen gaan werken. Door genade worden wij teruggevoerd in het paradijs: "Heden zult gij met mij in het paradijs zijn." De wonderen en tekenen zijn tekenen van de barmhartigheid en het geloof van Jezus. Zijn volk is Zijn ziel. "Hoe lief de Heere Zijn volk gehad heeft, daarvan getuigen al Zijn wonderen en tekenen, die tekenen van de barmhartigheid en het geloof van Jezus in Zijn Vader zijn."⁶

Het moge duidelijk zijn dat met dit leven uit het geloof het houden van Gods Wet onlosmakelijk verbonden is. Daar waar geloof is, onderwerpt men zich aan het spreken van God, Die zegt: "Ik zal ..." Zo blijft men in het Woord. Wie niet in dat Woord blijft, gelooft God niet op Zijn Woord en de waarheid is in hem niet, ook niet in het houden van de Wet. Hij is niet in de waarheid, wordt daar niet in geleid en is dus niet in de wil, dat wil zeg-

gen in de Wet van God. Er is maar één weg, de Weg Jezus Christus. Hij is de weg tot God. Hij heeft getuigd: "Niemand komt tot de Vader dan door Mij. Ik en de Vader zijn één. Wie Mij ziet, ziet de Vader." In Hem naderen wij tot de Vader. Offeren wil zeggen: met iets tot God naderen. Door het offer *Christus* naderen wij tot de Vader, hebben wij vrije toegang tot het heilige der heiligen. Het voorhangsel is weg, de offerdienst is weg, hét Offer heeft de weg gebaad. In Hem komen wij tot de Vader. Christus is gezeten ter rechterhand Gods. Wie in Hem begrepen is, Hem ingelijfd, wordt door Hem tot de Vader geleid. "Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende" (2 Corinthe 5, vers 19a).

Noten

1. Geaplaneerd betekent: geslecht, gelijkemaakt, geëffend, uit de weggeruimd.
2. H.F. Kohlbrugge, *In Zijn Beeld*, blz. 124-125.
3. De Statenvertaling heeft: 'blinkend'.
4. H.F. Kohlbrugge, *Aanvechting*, Kampen 2005, blz. 200-201.
5. Uit: H.F. Kohlbrugge, *Betrachting over 1 Corinthe 10: 16*. Te vinden in: *Amsterdamsch Zondagsblad*, 10e jaargang (1897), No. 28, blz. 218.
6. H.F. Kohlbrugge, *Iets over het Evangelie naar Mattheüs 2,3 en 4*, uit antwoord 89.

Ds. L.P. Blom, Hulshorst

De aangifte, de afzwaaijer, de bommelding en... de schreeuw

De aangifte

De Amerikaanse popster Madonna Louise Veronica Ciccone deed op haar *Confessions Tour* op 3 en 4 september in de Amsterdam ArenA aan. Dat hebben we geweten! Grote controverse spitste zich toe op haar nummer 'Live to tell' waarbij zij aan een kruis hing met een doornenkroon op haar hoofd. Ze zou het bedoeld hebben als een verwijzing naar de Aidsproblematiek, wat iedereen is ontgaan behalve Madonna en haar crew.

Al eerder trad zij met dit nummer op, bijvoorbeeld in Rome. Haar optreden werd door Radio Vaticaan als 'respectloos, smakeloos, provocerend en dom' betiteld. Een kardinaal sprak zelfs over een vijandige daad.

In ons land namen SGP-jongeren het voortouw in een tegenactie. Zij vroegen minister Donner om een verbod van haar optreden. Met de huidige wetgeving in de hand zag de minister daartoe geen mogelijkheden. Toch liet hij merken hoe volstrekt verwerpelijk hij dit optreden vond. Dat was moedig, alleen niet genoeg.

De afzwaaijer

De bekende priester en kunsthistoricus Antoine Bodar vormde zich een oordeel door het optreden van Madonna bij te wonen. In het talkshowprogramma *Pauwen en Witteman* distantieerde hij zich van de ophef die was ontstaan. Hij had een sterke troef in handen: de SGP-jongeren en minister Donner waren er niet bij geweest. Volgens hem moesten we de kruisigingsscène als een onschuldige kunstuiting beoordelen. Een flinke afzwaaijer, lijkt me. Is kunst waardevrij? Staat het je vrij om te lasteren en te kwetsen, als je het in de vorm van kunst giet? De vrijheid van de kunstenaar is een groot goed in onze avondlandcultuur; toch is vrijheid begrensd door verantwoordelijkheid, tegenover God en mensen.

De bommelding

De prijs voor de meest opmerkelijke reactie gaat naar een 63-jarige predikant; op een avond van het optreden gaf hij een bommelding door, in de hoop dat de Arena

geruimd zou worden vóór de demonen hun kans kregen. Misschien dacht hij: Rachab leidde de soldaten van Jericho ook om de tuin voor de goede zaak, dus ik kan bij de politie ook wel een potje breken. Het bleek een jammerlijke misrekening. Misschien kan hij – met een knip-oog naar Bodar – straks voor de rechter aanvoeren, dat hij deze bommelding als kunst bedoeld had...

De schreeuw...

Tijdens de concerten werden er door de stichting *Schreeuw om Leven* gebedswandelingen om de Arena georganiseerd. Het was een knip-oog naar Jericho, waarvan de symboliek overkwam. De bedoeling was niet dat de Arena zou instorten, wel dat de machten achter Madonna gebroken zouden worden. Dit kwam op me over als een moedige en waardige reactie.

Terecht vroegen zij er aandacht voor, waarom politici de mond vol hebben over het probleem van jeugd-criminaliteit, maar ondertussen keert bijna niemand zich tegen de vernietigende levensstijl, die Madonna proclameert. Duidelijk lieten zijn merken dat zij over Madonna en haar team bewogen waren.

Ds. L.J. Geluk. Rotterdam

In onbalans

Tijdens het SoW-proces moest ook het aantal predikantsopleidingen op de helling. Gedurende vele decennia kende de Nederlandse Hervormde Kerk er vier. Zij maakte gebruik van de theologische faculteiten van de Rijksuniversiteiten te Leiden, Groningen en Utrecht, alsook die van de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam. De Gereformeerde Kerken telden er twee, namelijk die van de Amsterdamse Vrije Universiteit en de Theologische Hogeschool, nadien ook Universiteit, van Kampen. De Evangelisch-Lutherse Kerk had een eigen seminarie, dat was gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Het was een pijnlijke operatie, waaruit tenslotte "Leiden", "Utrecht" en "Kampen" overbleven, met daarbij twee seminaria, te weten het Evangelisch-Lutherse te Utrecht en het voorheen Hervormde seminarium "Hydepark" te Doorn. Met de komst van de PKN is dit alles in ordinantie 13 van haar kerkorde vastgelegd.

Maar de tijd gaat verder. De theologische faculteit van de universiteit van Utrecht bestaat inmiddels niet meer als een *zelfstandige* faculteit. Zij is nu een onderdeel, een 'subfaculteit' van de faculteit van Geesteswetenschappen, waarin ook studierichtingen als filosofie en psychologie zijn opgenomen. Er gaat nog meer veranderen. Om op die veranderingen in te spelen, heeft de generale synode van de PKN besloten om te komen

De acties van *Schreeuw om Leven* raken niet altijd mijn hart. Soms vind ik het té protesterig, té schreeuwerig. Deze keer hoorde ik een verstilde schreeuw, een schreeuw als van een kind in de baarmoeder, die het leven niet vergund wordt. In vele kerken heeft deze stille schreeuw geklonken, een schreeuw over de duisternis van ons land, een schreeuw vol huiver, omdat we geloven dat God niet met Zich laat spotten. Een schreeuw om Leven.

Bij 'de schreeuw' denk ik onwillekeurig aan het bekende schilderij van Edvard Munch, dat zo wordt genoemd: de persoon op de voorgrond voelt zich gemangeld door het vurige landschap om hem heen: hij voelt zich aangegrepen. Alles schreeuwt. Hij ook. Onhoorbaar oorverdovend.

Merkwaardigerwijs werden op 22 augustus 2004 uit het Muchmuseum in Oslo twee schilderijen van Munch gestolen: de 'Madonna' en 'De Schreeuw'. Later zijn ze gelukkig weer teruggevonden. De 'Madonna' wordt geschat op 20 miljoen euro, de waarde van 'De Schreeuw' is niet in geld uit te drukken. En zo is het!

tot de oprichting van een *Protestantse Theologische Universiteit* (PThU), waarin verenigd zullen zijn "Kampen", de beide seminaria en het Theologisch Wetenschappelijk Instituut, dat is de instelling waarin thans de kerkelijke hoogleraren en docenten verenigd zijn. De op te richten Protestantse Theologische Universiteit beoogt "het verzorgen van theologisch wetenschappelijk onderwijs, het verrichten van theologisch wetenschappelijk onderzoek, de nadere voorbereiding op het predikantschap en de nascholing van de predikanten, kerkelijke en maatschappelijke dienstverlening", aldus de nieuwe lezing van Ord. 13, art. 2 lid 3, waarover de classicale vergaderingen voor 1 oktober van dit jaar moeten considereren.

Tot zo ver is duidelijk wat de leiding van de kerk voor ogen staat. Mijn verbazing wordt gewekt door wat dan als lid 4 volgt: "De Protestantse Theologische Universiteit draagt bij aan het bewaren en aan de gehele kerk dienstbaar maken van de lutherse traditie". Waarom wordt hier alleen de lutherse traditie genoemd? Waarom niet de gereformeerde, de calvijnsse? Waarom moet aan de *gehele* kerk, die traditie worden dienstbaar gemaakt? En hoe dienstbaar moet dat dan? Maar er is meer.

De hele structuur van de nieuwe universiteit maakt een zeer ingewikkelde indruk. Er zal veel overleg geweest

zijn eer dit voorstel in kerkordelijke vorm gegoten op papier stond. Mijn verbazing stijgt verder wanneer blijkt dat het niet blijft bij een dienstbaar maken van de lutherse traditie aan de gehele kerk. Het voorstel houdt in, dat bij de benoeming van hoogleraren en docenten aan de PThU de Evangelisch-Lutherse synode voor de hele PKN *het heft in handen* heeft!

De Evangelisch-Lutherse Kerk heeft zich in een vrij laat stadium bij het SoW-proces aangesloten. Als kleine minderheid vreesde zij onder de Hervormde en Gereformeerde "massa" bedolven te worden. Daarom heeft zij bedongen een eigen synode te mogen behouden. Dat is haar toegestaan. Op zich is dat al een verwonderlijke gunst. Maar in de onderhavige voorstellen groeit deze *gunst* uit tot een complete *macht* over het geheel. Want wanneer hoogleraren en docenten voor de Prot. Theologische Universiteit benoemd moeten worden – de hele procesgang zal ik de lezers besparen – dient overeenstemming met de generale resp. de kleine synode van de PKN bereikt te zijn. Van dit instemmingsrecht kan eventueel (aldus art. 6 lid 9) worden afgezien. Dit betekent dat

hoogleraren en docenten ook buiten generale of kleine synode om kunnen worden aangesteld door het College van Bestuur van de PThU. Maar waarvan niet en nooit kan worden afgezien is dat bij iedere benoeming en ieder ontslag van een hoogleraar of docent het College van Bestuur *overeenstemming dient bereikt te hebben met de Evangelisch-Lutherse synode* (art. 4 lid 3; cursivering van mij, LJG)! Daar kan men kerkordelijk nooit omheen, als dit eenmaal in de kerkorde is vastgelegd. Iedere benoeming zal dus de goedkeuring moeten wegdragen van de lutherse synode, die daarmee "macht" krijgt over alle benoemingen.

Hierdoor wordt het vetorecht toebedeeld aan een heel klein onderdeel van het geheel van de PKN. Dat deze "minderheid" heeft weten te bereiken dat dit voorstel naar de classicale vergaderingen van de PKN is gegaan is al verwonderlijk. Wanneer dit dadelijk door een meerderheid van deze vergaderingen zou worden geaccepteerd en door de synode tot regel verheven, zou dit des te verwonderlijker zijn. De verhoudingen in de PKN zijn dan wel totaal in onbalans.

Vrede... Wat is dat eigenlijk???

Vorige week liep ik door het centrum van Gorinchem. Toen ik daar liep ging er van één van de oude mooie herenpanden een deur open. Ik zag een volwassen man naar buiten stappen. Aan zijn rechterhand liep een jong meisje van ongeveer vijf jaar. Het was een mooi lief blond meisje waar de onschuld vanaf straalde. Ze had een leuk jurkje aan. "Lief meisje", dacht ik nog en liep rustig verder.

Toen ik nog eens goed naar de vader keek, zag ik dat deze man een joint in zijn mond had. "Nou ja", dacht ik, "wat is dat voor zottigheid. Je haalt het toch niet in je hoofd om nota bene in aanwezigheid van je dochtertje met drugs op straat te gaan lopen?" Ik heb in mijn werk genoeg gezien om niet snel van dit soort dingen te schrikken, maar dit *raakte* me op één of andere manier. Verschrikkelijk, dat dat kleine meisje blijkbaar in die omgeving moet opgroeien en dat ze door zo'n onverantwoordelijke man moet worden groot gebracht!

Later kwam er een gevoel van woede in me op. "Te zat van woorden dat het mag!!! Je zou hem het ding van zijn lippen trekken!!! Alleen dit tafereel al moet een reden zijn om direct te begrijpen dat die troep verboden moet worden!" Maar ja, tegenwoordig... Alles moet kunnen onder het mom van 'persoonlijke vrijheid' en 'harmonie in de samenleving'. 'Harmonie, vrijheid en vrede' zijn gevleugelde termen in allerlei discussies. "Vrede", dacht

ik. "Wat is dan tegenwoordig nog vrede?" "Iedereen moet doen en laten wat hij wil en iedereen moet tolerant zijn jegens de ander." Nog een paar jaar en het staat op die manier in de Dikke Van Dale uitgelegd, terwijl iedereen weet dat het zo'n klein meisje kapot maakt. Bah, ik was er boos om.

Ik heb er die week mee getobd. Ik heb getobd met de vragen: "Is er een 'vrede' die voor iedereen vredig is, ongeacht of je Christen bent of wat dan ook?" "Is 'geen aanstoot nemen' dan inderdaad de manier om de wereld mooi te laten zijn?"

Ik kon dat niet accepteren, maar kwam er niet uit tot dat ik de zondag daarop 's ochtends in de kerk zat. Hoe de predikant er precies bij kwam weet ik niet eens meer, maar ik kreeg een antwoord op mijn vraag. "Vrede?" zei de predikant. "Weet u waar het woord in het Grieks mee in verband staat?" "Met orde." was zijn eenvoudige maar heldere antwoord op die vraag. "Orde biedt vrede..."

Ik heb een diepe zucht van verlichting geslaakt. Opgelucht verliet ik de kerk, met een 'bevredigd' gevoel. Ik had namelijk antwoord gekregen op mijn vraag. Dat ik die ochtend in de kerk had gezeten was puur vanwege orde geweest, want eigenlijk had ik helemaal geen zin gehad om te gaan. Wat een vredig gevoel was er in me gekomen, door me te houden aan orde... Daarover nadenkend ben ik rustig richting huis gewandeld en heb ik een heerlijke zondag gehad.

E.B. Klink, Gorinchem